

Det nya läromedlet – Arkivet!

Arkivpedagogisk konferens på Högskolan för Lärande och Kommunikation HLK, Jönköping, den 7 april 2008

Arrangörer: Jönköpings kommun, Högskolan för lärande och Kommunikation, Jönköpings läns arkivförbund, Skånes Arkivförbund

Är arkiv en dammig, tråkig plats djupt nere i en källare?
Deltagarna på konferensen i Jönköping kunde konstatera att svaret är precis tvärtom!

Inbjudan hade gått ut till samtliga skolor, arkiv och museer i Jönköpings kommun och län, samt via olika sändlistor genom Skånes Arkivförbund. Drygt hundra personer hade tackat ja.

Foto: Monica Johansson, Linköpings stadsarkiv registreras av Ann-Margret Nyhlén och Vincent Jakopsson
Jönköpings stadsarkiv

Arbetet med arkivpedagogik i Sverige har drygt tio år på nacken. För Jönköpings del var denna konferens ett viktigt avstamp inför framtiden.

Kommunstyrelsens ordförande i Jönköping, Acko Ankarberg Johansson, öppnade konferensen genom att bl.a. tala om det nya arkivhus som håller på att byggas centralt i Jönköping, bredvid biblioteket och museet. ”Jag hade varit rätt orolig om inte ni suttit här idag, för i så fall hade arkivhuset för 50 miljoner enbart varit ett projekt som vi politiker beslutat om”, sa hon.

Arkivpedagogerna Karin Sjöberg, Skånes Arkivförbund och Kerstin Martinsdotter, Malmö stadsarkiv är båda pionjärer inom arkivpedagogiskt arbete i Sverige. De beskrev vad ett arkiv är och gav många exempel på hur man kan ta fram undervisningsmaterial utifrån arkivhandlingar.

Karin Sjöberg presenterade sin bok ”Krumelurer i arkiven”. Den beskriver hur arkivens källor kan bli levande och intressanta genom kopplingar till episoder ur Emil i Lönneberga.

I arkiven finns avtryck av människor.

Kommunarkivarie Anki Heimonen, vid Vimmerby kommunarkiv delade med sig av berättelsen om Mathilda Charlotta född 1869. Mathildas mamma var utvecklingsstörd och kunde inte ta hand som sitt barn. Flickan utackorderades till en bonde. När hon skulle fylla nio år ville han inte längre ta hand om henne. Fattigvårdsstyrelsen valde då att bekosta en resa för Mathilda till Amerika där hennes moster bodde.

Genom arkivmaterial går det att följa Mathilda ända fram tills hon ankommer hamnen i New York. Mathildas öde finns beskrivet i arkivhandlingar i temaväskan ”Mathilda från Näset”. Den är ett utmärkt exempel på ett vanligt arbetssätt inom arkivpedagogik.

I entréhallen utanför konferenssalen fanns, förutom arkivväskan om Mathilda, exponerat ett stort antal temaväskor och mappar producerade av Skånes Arkivförbund, Malmö stadsarkiv samt Statens musikbibliotek.

Ett sätt att levandegöra historia är s.k. tidsresor. Dessa utgår från arkivmaterial och tidstypiska kläder traditioner och hantverk. Museiintendent Maria Ridderberg, Jönköpings läns museum, berättade om ett samarbete med skolan och hembygdsföreningen i Barnarp. Man har levt sig in i livet vid en gård för hundra år sen, utifrån faktiska förhållanden som arkiven berättar. Barn och vuxna får gå in i givna roller och gestalter, man byter namn och får prova på alltifrån lekar, arbete och mat från en given tid.

Trots att arkivpedagogik är ett nytt fenomen i Sverige finns det eldsjälar som sedan lång tid har använt arkivmaterial i sin undervisning. Två av dessa är gymnasielärarna Fredrik Svensson och Mari Lövdahl vid Erik Dahlbergsgymnasiet i Jönköping.

Foto :Från vänster gymnasielärarna Fredrik Svensson, Mari Lövdahl, samt arkivpedagog Elisabeth Hedfors, Jönköpings stadsarkiv

De menade att arbetet med arkivmaterial är en tillgång för undervisningen. Man jobbar konstruktivt med källkritik med hjälp av brev och domstolsprotokoll. Vår lokala historia blir en språngbräda till den globala. Eleverna får på ett naturligt sätt del av arkivkunskap. Arbetet med arkivmaterial överensstämmer med målen för historieundervisningen och ger bra betygsunderlag. Redovisning kan ske på många sätt genom dramatiseringar, utställningar, film m.m. men det vanligaste är i form av berättelser.

Konferensdeltagarna fick lyssna till fascinerande skönlitterära berättelser som eleverna skrivit med dessa material som utgångspunkt.

Hur går vi vidare? Under två minuter vardera, fick tre av arrangörerna för konferensen svara på denna fråga. De var helt eniga om arkivpedagogikens möjligheter för framtidens lärande.

Stadsarkivarie Åke Carlsson, Jönköpings stadsarkiv, anser att det nya arkivhuset kommer att ge skolan helt nya möjligheter att använda sig av arkivet som ett läromedel. Det kommer att rymma stadsarkivet och Jönköpings folkrörelsearkiv, samt en stadshistorisk utställning. Samtidigt är ABM-portalen.se under uppbyggnad för att fungera som ett nätbaserat verktyg för elever och lärare.

Utvecklingsledare Elisabeth Fridsäll-Emilsson, skolförvaltningen Jönköping, menar att skolan i sitt lärande allt mer ska använda resurser utanför klassrummet. Arkivet är ett sådant. Hon vill få med sig allt fler av rektorerna i detta synsätt.

Adjunkten i historiedidaktik Carl-Johan Svensson HLK Jönköping, har som ambition att föra in mer av arkivpedagogik i högskolans undervisning. Man driver nu ett pilotprojekt i lokalhistoria vilket kommer att permanentas. Studenter kan t.ex erbjudas att skapa arkivväskor som ett alternativ till teoretiska uppsatser vilket låter studenterna naturligt lära känna arkiven.

Elisabeth Hedfors, arkivpedagog, Jönköpings stadsarkiv

Foto: Lena Gustafsson, informatör, stadskontoret Jönköpings kommun

Arkivet som läromedel

Litteratur om arkivpedagogik:

Historia på riktigt- arkivpedagogik i praktiken

Eva Sjögren, Carina Lundström, Skånes Arkivförbund 2004

Krumelurer i arkiven- en pedagogisk resurs

Karin Sjöberg, Skånes Arkivförbund 2007

Båda böckerna kan beställas från Skånes Arkivförbund, Lund tel: 046-19 59 60

www.skanearkiv.se

Tema-väskor som går att låna mot fraktkostnad:

”Jenny Lind” Statens musikbibliotek tel: 08/ 519 554 12

”Matilda från Näset” Vimmerby kommunarkiv Anki Heimonen tel: 0492/76 94 27

Hemsidor:

Skånes Arkivförbund: www.skanearkiv.se/skolindex.htm

Malmö stadsarkiv: www.malmo.se/kultur/malmostadsarkiv/skolservice

Värmlandsarkiv: www.ra.se/vla/skola.htm

Föreningsarkivet i Jämtland: www.faj.se/content/images/arkivskola.pdf

ABM-portalen.se

Sökord om arkivpedagogik internationellt på Google: Archives/education

Storbritannien:

www.archives.gov/education/

www.nationalarchives.gov.uk/educationservice/

Canada, Ontario- om undervisning med hjälp av primära källor:

www.archives.gov.on.ca/english/education/teaching.htm

USA, staten Missouri:

www.sos.mo.gov/archives/education/

Australien, Canberra:

www.naa.gov.au/learning/schools/index.aspx

Kontaktpersoner:

Det nationella uppdraget i arkivpedagogik;
Karin Sjöberg, arkivpedagog i Lund tel: 046/ 19 59 60
karin.sjoberg@skanearkiv.se

FoU-enheten, sbf, Jönköping;
Elisabeth Fridsäll-Emilsson, utvecklingsledare tel: 036/10 50 00
Elisabeth.fridsall-emilsson@jonkoping.se

HLK, Jönköping;
Carl-Johan Svensson, adjunkt 036/ 10 10 00
carl-johan.svensson@hlk.hj.se

Stadsarkivet Jönköping;
Elisabeth Hedfors, arkivpedagog tel: 036/10 52 84
elisabeth.hedfors@jonkoping.se

Hitta skatten!

Visste du
att det finns en skatt
en dold skatt av kunskap,
som väntar på
att bli upptäckt?

Den finns
bakom brandsäkra dörrar
i ett stort rum
med många hyllor,
i ett rum
där du i nutid möter dåtid
så att du bättre
skall kunna möta
din framtid.

Där,
i det rummet
finns
samhällets minnen
spår
av dig och mig.

Det är dags nu
att ta fram
den skatten.

**Välkommen till
arkivet!**

Kerstin Johansson Lange
Elisabeth Hedfors